



FöretagarFörbundet

Aktuellt för småföretagen:

# Nej till obligatorisk A-kassa

maj 2008

# Därför säger vi nej till obligatorisk A-kassa (för företagare)

## Bakgrund

Regeringens utredare har nu kommit med förslag till ett nytt system, där A-kassan görs obligatorisk. Vi inom FöretagarFörbundet tycker att det är ett dåligt förslag för Sveriges småföretagare. Redan i dag passar A-kassasystemet småföretagarnas behov illa. Nyttjandegraden när det gäller A-kassan är klart lägre för företagare än för anställda. Dagpenningen för företagare är lägre än för alla andra A-kassor.



Att företagare har svårare att använda sig av A-kassan, och får ut mindre än andra är ingen slump. A-kassan är i första hand konstruerad som ett skydd för anställda, inte för företagare.

Till exempel måste en företagare efter en arbetslöshetsperiod likvidera sitt företag om han eller hon blir arbetslös igen. Den typen av restriktioner är svåra att undvika med det A-kassasystem vi har i dag. Därför vill FöretagarFörbundet istället se en lägre avgift för företagare, som skapar ett utrymme som företagaren själv kan disponera för en individuell trygghetslösning.

Att i stället för att anpassa trygghetssystemen till företagarnas behov införa en obligatorisk A-kassa innebär ytterligare en pålaga på småföretagen, och är därför helt fel väg att gå.

## Få företagare är med i A-kassan

Utredningen om obligatorisk A-kassa uppskattar Företagares organisationsgrad till drygt 50 procent. Det är en betydligt lägre andel än för anställda. Anställdas organisationsgrad är cirka 80 procent. Utredaren Sören Öman konstaterar själv att det särskilt är företagare som "får del av de utökade förmånerna".

2007	Medlemmar	Potentiella medlemmar	Anslutningsgrad
<b>Totalt företagarkassor</b>	142 288	433 000	33 %
<b>Alla övriga A-kassor</b>	3 245 634	4 227 500	77 %
<b>Totalt antal företagarmedlemmar</b>	240 000	433 000	55%

Källa: IAF, SCB (AKU), Svenskt Näringsliv (Not: Samtliga arbetslösa hänförs till "Potentiella medlemmar" för icke-företagarkassor)

## Småföretagare får lägst ersättning

När de olika A-kassornas ersättningsnivåer jämförs visar det sig att småföretagens A-kassor: SmåA och SHA är de A-kassor av alla kassorna vars medlemmar får ut lägst ersättning när de utnyttjar försäkringen.

Arbetslöshetskassa	Genomsnittlig ersättning
Hamnarbetarnas	kr 664
Ledarnas	kr 660
Sifs	kr 636
Akademikernas erkända (AEA)	kr 629
Teaterverksammas (TAK)	kr 625
Grafiska arbetarnas	kr 623
Byggnadsarbetarnas	kr 623
Säljarnas	kr 621
SeA	kr 620
Pappersindustriarbetarnas	kr 619
Elektrikernas (EAK)	kr 618
Journalisternas	kr 613
Transportarbetarnas	kr 611
Service och kommunikation (SEKO)	kr 610
Bensinhandlarnas	kr 608
Musikernas (MUA)	kr 607
Lärarnas (LA)	kr 604
Skogs- och Träfackets	kr 603
IF Metalls	kr 601
Skogs- och lantbrukstjänstemännens (SLAK)	kr 599
HTFs	kr 599
Finans- och försäkringsbranschens	kr 598
Livsmedelsarbetarnas	kr 595
ST:s	kr 594
Sveriges fiskares (SFA)	kr 585
SKTFs	kr 584
Sveriges arbetares (SAAK)	kr 579
Handelsanställdas (HA)	kr 555
Totalt	kr 555
Hotell-och restauranganställdas	kr 538
Kommunalarbetarnas (KAAK)	kr 529
Farmacitjänstemännens (FAK)	kr 525
Fastighetsanställdas (FEAK)	kr 525
<b>Svensk Handels och Arbetsgivarnas (SHA)</b>	<b>kr 506</b>
<b>Småföretagarnas (SmåA)</b>	<b>kr 501</b>

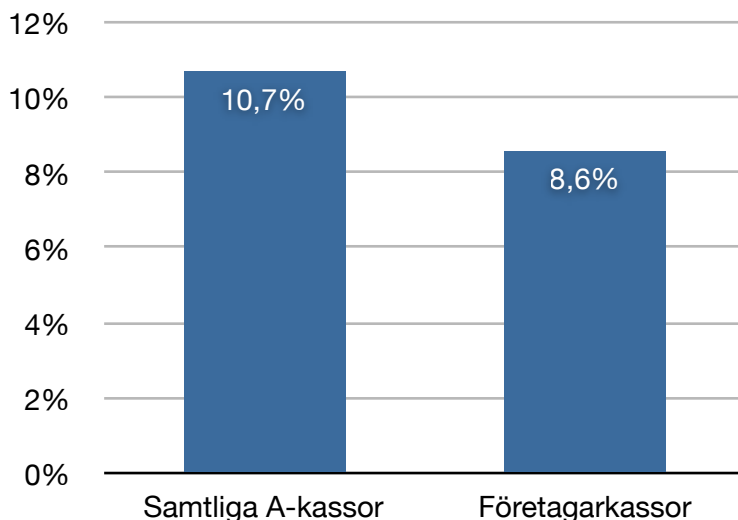
Källa: IAF, Uppgifterna avser 2007

Därför säger vi nej till obligatorisk A-kassa

## Småföretagare nyttjar A-kassorna mindre än genomsnittet

De småföretagare som är med i företagarkassorna utnyttjar dessutom systemet mindre än genomsnittet. Medan 10,7 procent av medlemmarna i icke-företagarkassor nyttjade A-kassan under året var motsvarande andel för företagarkassorna 8,6 procent.

Att utnyttjandet är lägre i företagarkassorna trots att deras anslutningsgrad är betydligt lägre än för de övriga A-kassorna är anmärkningsvärt, om vi antar att de som har störst behov av A-kassa också är mest benägna att gå med. Att denna troliga selektionseffekt inte får större genomslag visar tydligt på hur problematiskt det är för företagare att kunna använda sig av A-kassan.



Källa: IAF, Uppgifterna avser 2007

## Vem betalar för A-kassan?

A-kassan finansieras även efter höjningen av A-kasseavgifterna till mycket stor del genom statsbidrag. För att illustrera hur finansieringsläget ser ut kommer vi i detta avsnitt att undersöka SmåA:s årsredovisning. SmåA är den största av A-kassorna för egna företagare.



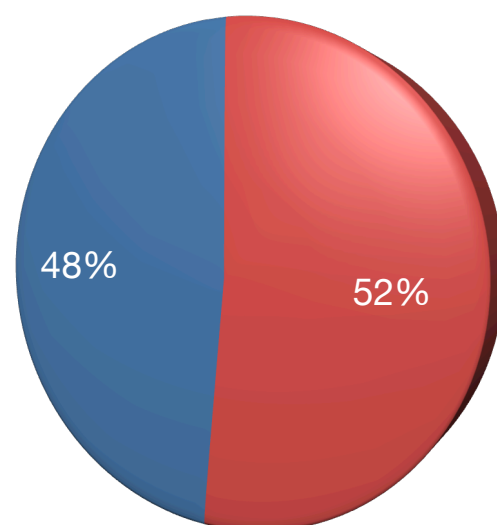
Under 2007 skedde ett kraftigt skifte i SmåA:s intäkter, bort från statsbidrag, mot ökade intäkter från medlemmarnas avgifter. Trots detta kom en majoritet av intäkterna fortfarande inte från A-kasseavgifterna, utan från statsbidraget som betalas genom arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna.

I praktiken innebar detta att även de som inte är medlemmar i A-kassan är med och betalar en mycket stor del av medlemmarnas arbetslöshetsersättning.

Det spelar stor roll för debatten om obligatorisk A-kassa för företagare. Företagare är som konstateras ovan mer sällan än anställda med i en A-kassa. Det har i debatten argumenterats (se nästa avsnitt) för att de som inte är med i A-kassan i praktiken är "gratisätare" när det gäller skydd mot inkomstbortfall, eftersom de i stället för att vara med i den avgiftsfinansierade A-kassan tar ut skattefinansierade socialbidrag när de blir arbetslösa.

Men eftersom större delen av A-kassan alltjämt finansieras genom en avgift som alla företagare och löntagare betalar blir det svårt att hålla fast vid ståndpunkten att de som inte är med i A-kassan avstår från medlemskapet på skattebetalarnas bekostnad.

## Finansieringen av SmåA



● Statsbidrag ● Medlemsavgifter

Källa: SmåA, årsredovisning 2007

Därför säger vi nej till obligatorisk A-kassa

## Debatten om obligatorisk A-kassa - håller argumenten?

FöretagarFörbundet har varit motståndare till en obligatorisk A-kassa på grund av att det skulle tvinga en stor grupp företagare att betala för något som de inte anser att de har nytta av. Samtidigt skulle det innebära ett steg i fel riktning när det gäller hela utformningen av socialförsäkringssystemen, i och med att företagare får färre



möjligheter att välja lösningar som passar dem, inte fler.

Vilka argument är det då som använts för att försvara införandet av en obligatorisk A-kassa, och håller de verkligen för en närmare granskning?

Här nedanför går vi igenom de viktigaste argumenten för en obligatorisk A-kassa, och förklarar varför vi inte anser att de håller som grund för att tvinga in företagare i ett system de inte vill ha.

### Argument ett: Är A-kassan som trafikförsäkringen?

**Sven Otto Littorin (m), arbetsmarknadsminister:** "Har du en bil och ska köra den måste du ha en trafikförsäkring. Har du jobb och lön ska du ha en arbetslöshetsförsäkring.", SvD 23/10

Skillnaden är att trafikförsäkringen skyddar andra från dig själv, medan A-kassan enbart skyddar dig. Det är svårt att förstå poängen med argumentet.

### Argument två: Är den som inte är med i A-kassan en "gratisätare"?

**Jan Björklund (fp), utbildningsminister,** argumenterade i Ekots lördagsintervju den 19/1 för att den som inte är med i A-kassan låter andra stå för kalaset om den icke-betalande blir arbetslös. Men som vi visar ovan är det tvärtom - den som inte är med i A-kassan betalar fortfarande större delen av avgiften till A-kassan via arbetsgivaravgiften, men får ett kraftigt reducerat skydd. Särskilt företagare, med sin begränsade tillgång till A-kassa återfinns i denna grupp, som i praktiken subventionerar alla A-kassamedlemmar.

### Argument tre: Den som inte är med i A-kassan vet inte sitt eget bästa

**Sven Otto Littorin (m), arbetsmarknadsminister:** "Många har inte mer än grundskyddet i arbetslöshetsförsäkringen, och kommer att få det väldigt besvärligt om de blir arbetslösa." Det är möjligt att vissa överskattar hur bra de skulle klara sig ifall de blir arbetslösa, eller att de underskattar risken för arbetslöshet. FöretagarFörbundet tänker inte ta ställning till om det då är rätt för staten att tvinga dem att ta hela försäkringen (Alla i Sverige har redan en grundförsäkring mot arbetslöshet på drygt 300 kronor om dagen).

För företagares del är det dock som vi redan visat ovanför redan svårt att utnyttja försäkringen. Att så få företagare är med i A-kassan beror därför troligtvis inte på att de är okunniga eller överdrivet optimistiska.

### Fackförbundens medlemstapp får inte tvinga in företagen i systemet

Det är troligt att den egentliga bakomliggande orsaken till den obligatoriska A-kassan är det kraftiga medlemstapp som A-kassorna och fackförbunden känt av efter det att Regeringen höjde avgifterna till A-kassan.

FöretagarFörbundet tänker inte ge sig in i debatten kring rimligheten i att införa obligatorisk A-kassa för anställda, men det är tydligt att det är orimligt att tvinga in Sveriges småföretagare i ett system de inte behöver och inte vill ha enbart för att blidka fackföreningsrörelsen. En avgift som betalas till staten utan att kunna nyttjas är dock närmast att betrakta som skatt

## Målkonflikt med utredningen om företagares trygghet?

Det är oklart om utredningen om obligatorisk A-kassa krockar med utredningen om företagares trygghet som leds av Alf Eckerhall, och som väntas rapportera i augusti. Eftersom arbetslöshetsförsäkringen ingår i trygghetsutredningens uppdrag är det märkligt att Regeringen inte koordinerat dessa förslag på något sätt.

## Ett bättre system för företagare

Hur ska då ett system bättre anpassat för företagare se ut? Dagens system baseras på inkomstbortfall. Är du anställd är det lätt att bedöma om du har ett jobb eller ej. Är du företagare däremot kan det vara svårare att bedöma om du "egentligen" är arbetslös.



Är du till exempel arbetslös "på riktigt" om du sköter bokföringen i ett vilande bolag? Är den person som har ett tvåfamiljshus och hyr ut den andra lägenheten "företagare"? Är det ok att förbereda en återstart av ett företag medan du får A-kassa? Gränsdragningsproblemen blir lätt många och svåra. Det är därför vi har dagens stränga regler.

De stränga reglerna får konsekvenser. Att behöva likvidera ett bolag för att kunna få ut A-kassa är ett stort steg att ta. Det innebär också en stor kapitalförstöring även ur samhällets synpunkt om möjliga arbetsplatser avvecklas i onödan. Regeringen visar ju intresse av att snabbt få entreprenörer tillbaks efter företagshaverier och stora kapital- skulder, den synen borde även gälla här.

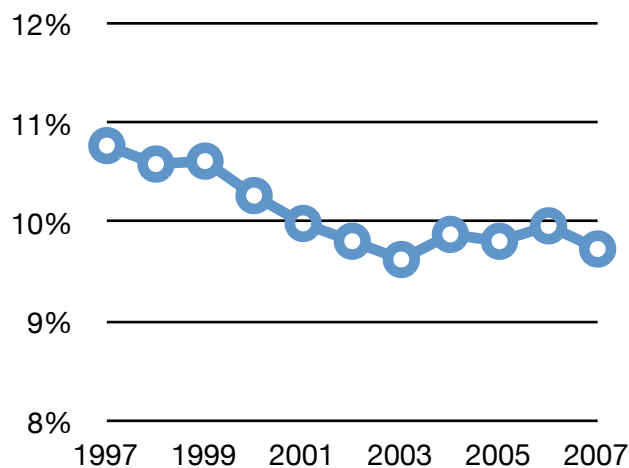
FöretagarFörbundet föreslår

därför att företagare ska få reducerade sociala avgifter som speglar att det är klart svårare att utnyttja systemet för företagare. Pengarna kan istället användas till att bygga upp en egen buffert, eller till att utveckla företaget.

Att se till att företagare inte behöver betala in till ett system de har svårt att utnyttja handlar i slutändan om att se till att valet mellan att bli företagare eller att vara anställd inte snedvrids. Om människor känner att företagande innebär stora mängder icke-kompenserad risk kommer färre att välja att satsa helhjärtat på företagande.

Med tanke på att andelen av de arbetande som väljer företagande som huvudsyssla stagnerat det senaste årtiondet är det hög tid att göra det mer attraktivt att välja företagande - inte mindre.

### Andel företagare av de sysselsatta



Källa: SCB/AKU (2008)